

מראי מקומות לשיעור

מאת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי שאול אלתר שליט"א
ליקווד - יום א' חיי שרה כ"א חשוון תשפ"ד
בעניין אם שייך התראה לעובר עבירה בזמן הזה

- א. שו"ת רבי עקיבא איגר חלק ג' סימן ח', סוד"ה אך מ"מ (הגע עצמך וכו').
- ב. תרומת הכרי סי' של"ח ד"ה בש"ך (באמצע: עוד כתב הש"ך).
- ג. קובץ שיעורים ח"ב סי' ל"ה ד"ה בשו"ת הרמב"ם. וקובץ שיעורים כתובות אות צ'.
- ד. מושב זקנים עה"ת פר' משפטים פכ"א פסוק י"ב ד"ה מות יומת.
- ה. תוס' גיטין י"ח. סוד"ה הנהו.
- ו. תוס' סנהדרין נ"א: סוד"ה הלכתא (והר"ר חיים).
- ז. חזו"א חו"מ ליקוטים סי' כ"ב דף רס"ה: ד"ה ר"מ.

תרומת הכרי

עוד כתב

הש"ך שמה"ז אפי' מלקות ומשלומין זאים כאלה
חיוב ממון משום דהוה כחייבי מלקות שוגגין, וזה
יש לפקפק דגם האידנא אם התרו צו פטור
מתשלומין ואף שאין לנו סמוכים להלקומוי' כמו
חייבי מלקות בזמן המומתים במקום שאין צ"ד
ולמחר י"תא משיחא וילקה, ויש קצת רא"י לזה
מהגה"א צ"פ החובל גבי החובל בשנת ויו"ט יעו"ש
ועמ"ש צנימן תכ"ד¹⁵.

שו"ת רבי עקיבא איגר

אמנם באמת כפי הנרא' עיקרא דברי הטור בסי' זה
להודיע אימתי מקרי הזמה וחייבים עכ"פ מטעם
קנס ומהני תפיסה ואימתי הוי הכחשה ופטורים ואגב זה
ביאר הטור פרטי הדינים אף דאין נ"מ לדינא בכל פרט
ופרט, הגע עצמך במ"ש הטור שם דאין לוקין אא"כ העידו
שהוא בן גרושה וגם הא דעדים זוממין א"צ התראה הא
אין נ"מ בזה בזה"ז לענין מלקות ולומר דנ"מ לענין אם
קרעו שיראים באותו שעה דאם חייבי' מלקו' פטורי' מממון
דאינו לוקה ומשלם ז"א דהא קי"ל (רמב"ם פ"ג מהלכות גניבה
ה"א) כר"י דחייבי מלקות שוגגין חייבין בתשלומין ובזה"ז
כלא אתרו ביה אע"כ כמ"ש.

מושב זקנים עה"ת

ט"ז) ואת הבהמה תהרגו, לכך הוצרך למעטו. מות יומת. פר"ש סייף. הקשה
בי"ש ואימא חנק דכל מיתה האמורה בתורה סתם אינו אלא חנק. וצ"ל דהוקשו כל
שופכי דמים לעגלה ערופה, מה להלן מן הצואר, אף הכא מן הצואר. ופריך (סנהדרין
ג"ב ב') אי מה להלן בקופיץ מול עורף גבי עגלה ערופה אף כאן כן ת"ל ואהבת לרעך
כמוך ברור לו מיתה יפה. אמרינן בפרק אלו נערות (כתובות ל' א') אע"פ שד' מיתות
בטלו דין ד' מיתות לא בטלו וכו', מי שחייב סקילה גופל מן הגג. והקשה הר"י והרי
כמה משומדים שחללו שבתות ועבדו ע"ז ונתחייבו סקילה ומתו במסתם. וי"ל דה"ק
דין ד' מיתות לא בטלו היכא דאתרו ביה וקבל תתראה, ואז חייב מיתה בידי אדם
אם לא מפני שאין דנין. אבל כשלא התרו בו אפילו בזמן הבית אינו גודרג בלא התראה.
לכן בטלה מהן דין ד' מיתות.

קובץ שיעורים כתובות

§) תוד"ה מיום שחרב וכו' בימי שמעון בן
שטח היה דין ד' מיתות. (לפ"ז צ"ל דהא
דנקט מיום שחרב בית המקדש, היינו משום
דקורם חורבן ב"ה היו דנין בסנהדרין, אבל
קשה דהא לאחר שבטלו סנהדרין לכאורה לא
שייכא התראה, ואפילו אתרו ביה הוי כלא
אתרו ביה, דהא צריך שיתיר עצמו למיתה וזה
לא שייך בזמן שאין דנין ד"ג, וא"כ דומיא
דהכי דלא אתרו ביה, גם בזמן סנהדרין היה
דין ד' מיתות, וא"כ להגם נקט מיום שחרב בית
המקדש, ואפשר לומר דא"צ שיתיר עצמו
למיתה בפועל אלא שיתיר עצמו לחיוב מיתה
וזה שייך גם בזה"ז, ולכאורה היה נראה, דבזה
פליגי בהתראת ספק אי שמה התראה, דבה"ס
לא יבא לידי מיתה בפועל דס"ג להקל, ומשו"ה
ס"ל לחד מ"ד דלא שמה התראה, ומאן דפליג
ס"ל דכיון דאפשר שיהא בזה חיוב מיתה אף
שבפועל לא ימיתוהו מכל מקום שמה התראה,
אלא שמדברי תוס' לעיל בספ"ק דטעמא דמ"ד
שמה התראה משום דמתרין בו אל תכה שניהם
דבזה ימיתוהו, אבל בה"ס כו"ע ס"ל לא שמה
התראה, אמנם נראה דאין הטעם משום חסרון
מיתה בפועל, דהא איירי שם בוורק אבן לגו
ואם יהרוג לישראל הרי יהא אפשר להמיתו
ומכל מקום לא שמה התראה, וע"כ הטעם
דבעינן התראת ודאי, והנה ג"מ מחקירה זאת
בוה"ז, לענין חייבי מלקות וממון. היכא דאתרו
ביה בזה"ז אי מיפטר מממון.

בשורת הרמב"ם [ירושלים תרצ"ד] ס" קצ"ה
 כתב דאין נפסל משום עבירה אלא אם כן התרו
 בו שחייב מלקות ממש, וזה סותר למ"ש בהל'
 עדות פ"ב דאם עבר בלאו שיש בו מלקות נפסל
 גם בלא התראה, ובכ"מ שם הוכיח כן מהנהו
 קבוראי (סנהדרין כ"ו) דאי לאו דסברי מצוה קא
 עבדי היו נפסלין בלא התראה, אבל רש"י כתב
 שם דמשום ממון עוברין והיו כרשע דחמס ובוה
 לא בעי שיהא בו מלקות, וא"כ אין ראייה מכאן.
 ובשורת רבינו יהודא בן הרא"ש סימן פ"ב הביא
 דברי הרמב"ם בהל' עדות דנפסל גם בלא התראה,
 והיא התשובה שהביא בב"א אה"ע ס" מ"ב בשם
 מ"כ, אלא שחילק שם בעבירה דלא משכחת
 התראה כלל, דלעולם היא התראת ספק אינו
 נפסל כיון דלא משכחת בה מלקות לעולם, וצ"ע,
 כיון דלא בעינן התראה לפסול, מה בכך דלא
 משכחת התראה, מכל מקום הוא לאו שיש בו
 מלקות אילו היה אפשר להתרות בו, ועוד דקיי"ל
 כר"י דהתראת ספק שמה התראה, והרדב"ז בהל'
 עדות כתב, דאפילו עבר בלאו שאין בו מעשה
 נפסל, תדע דהא גולן פסול מה"ת. ודברי תימה
 הן, דהא גולן פסול משום רשע דחמס, אבל ברשע
 שאינו של חמס הרי כתב הרמב"ם דצריך שיעבור
 בלאו שיש בו מלקות, ולדברי הרמב"ם בשורת,
 א"כ בזה"ז דאין מתרין בו [גם אפשר דלא מיקרי
 כלל התראה בזמן הזה, כיון שיודע שלא ילקוהו
 דליכא בי"ד וצ"ע] א"כ כל הרשעים לבד רשע
 דחמס כשרין והיא חומרא גדולה לענין קידושין.
 ובשורת הריב"ש כתב דבמקום דיהרג ולא יעבור
 אם עבר ולא נהרג, כיון דפטור ממלקות משום
 דהוי אנוס לא נפסל. ולכאורה כיון דנפסל בלא
 התראה דלא בעי חיוב מלקות ממש, אלא שיעבור
 במזיד בלאו בכה"ג לא היה צריך הריב"ש לתלות
 הטעם מפני שפטור ממלקות, דאפי' נימא דלא
 בעי כלל לאו שיש בו מלקות מ"מ אפשר דלא
 נקרא מזיד בכה"ג ולא נפסל.

חזון איש

ר"מ פ"ג מה' סנהדרין כ"ב עד שיחיר עלמו למיחא ויאמר ע"מ
 כן אני עושה, מראש ואין פירושו דכל עלמו של פעולתו הוא
 עושה בשביל שיכרג, אלא פירושו אף על מנת כן אני עושה, וראי'
 לזה מנערה המאורסה צעיר דכתיב דברים כ"ב כ"ד ע"ד אשר לא
 לעקב וע"כ צקבלה בתראה קיימין ואי ע"מ כן אני עושה כיוון
 שאני חפץ בעושה א"כ הרי יש כאן רצון גמור אלא שכתוב צב
 שהעסק והנצל ואם לא העסק שתחייב מיחה והשיבש דאף על גאם
 ליכרג לא העסק ולפי"ז היא נדונית כמודה צמה שלא לעקב אף
 שלא לעקב מפני הכושה או מפני שיראה מן המאנס אף שאין
 רצויה להצטל, ואפשר דכל שנצטלת לאונסה אינה חייבת אף שלא
 לעקב אלא כל שלא לעקב מחזיקין לה נטון, וני"מ בראובן לוחמת
 כנגדו ונצטלת בלונס שפטורה אף שלא לעקב ונראה דזו ספיקו של
 הרמב"ן צפ"י החורב. (שבת ס"י ס"א ס"ק ד').

הנהו קלא אית להו. פירש
 צקונטרס דצעיף לאיתווי
 ראייה אימת מטא גיטא לידה תימה
 דלענין זנות נהי דידוע שלא צא
 לידה ציוס הכתוב צו מ"מ יכול
 לחפות ולומר שנתן לה קודם שזינתה
 כמו קודם שתיקנו זמן ואור"י קלא
 אית להו כשרואין בזמן שזמן הכתיבה
 הוא קודם המסירה אית ליה קלא
 למילתא ומסקי אדעתייהו לידע יוס
 המסירה וא"ת וצ"הוא למה תיקנו
 זמן וי"ל ע"י הזמן יש לו קול לפי
 שרואים ע"י הזמן שבו שהנתינה אינה
 ציוס הכתיבה וא"ת ומאן דלמר משום
 צת אחותו בזמן הזה למה כותבין
 זמן צגיטין דאפי' בזמן הזה משמע
 דצעי זמן כדתנן (לקמן 77 פו.) ג'
 גיטין פסוליס וי"ל גזירה שמה יחפה
 על צייה ממזרים אי נמי מהרה יצנה
 צית המקדש א"כ שלא יאמרו זינתה
 אחר גירושין ויחזירנה דגרשה שזינתה
 מותרת לחזור כדלמרינן צפ"צ דסוטה
 (77 י:):

תוס' סנהדרין

הלכתא צמשיחא. צפרק צ"ש
 צצחיס (מה.) פריך
 נמי הכי והא דפסקין הלכה כר' יוסי
 (צמשת"פ) י' יוחסין (קדושין 77 עב:)
 דעתידי' ממזרים ליטרה נ"מ צה"ז
 שלא להתרחק ממשפחות שאינן ידועות
 דצממזר שאינו ידוע מיירי וצפ"ק
 דיומא (ד' יג. וס) דפסקו כרבי
 יוסי ראשון חוזר לעבודתו נ"מ לנשיא
 או פרנס שנתמנה על הציבור ועבר
 מחמת האונס מיהו צס"פ התכלת
 (מנחות 77 וס) קשה דפסק ר' יוחנן
 כאצא (שאל"פ) צן דוסאי ונראה דרב
 יוסף פריך דוקא הכי הכא וצפ" צ"ש
 (צחיס ד' מה.) והר"ר חיים פירש
 דלא פריך אלא היכא דאיכא תרתי
 שהוא למשיחא וגם עושה איסורא
 כיון דליכא נפקותא אלא על ידי איסור
 אין לפסוק הלכה למשיחא¹ וי"ל דלא
 פריך אלא היכי² דלא נ"מ אלא
 ליישב לישי דשמעתין כדמסיק אבל
 הנך יש נפקותא איסור³ והיתר אף
 על גב דהוי למשיחא⁴: